

Hendrik Old, tingmaður javnaðarflokksins í Suðuroynni her saman við tveimum av hollu stuðlunum hjá flokkinum í mong mong ár, Hendrik Joensen og Michael Petersen

bólkum og felagsskapum fór at royna at geva politikkinum 1985-89, og at ongin ivi var um, at tær vanlukkur, sum koma at fylgja av samgongunna tvørrandi hegri og evnum at finna ella semjast um loysnir, fóru teir at skuldskriva okkum.

Heilt tað eisini verða bakvent, at Tjóðveldisflokkurin, sum í lutuni hevur úr at gera við at skapa sær eitt nýtt høgarnarad andlit í dagsins politikki, heilt sjálvboðin gav Javnaðarflokkinum allan heiður og ábyrgd av politikkinum 1985-89, tó at umboð hans umsótu part av honum, t. d. búskaparstýringina. Vit taka við hesi ábyrgd, men undrast og smálea yvir, so skjótt Hergeir Nielsen og Vilhelm Jacobsen orka at renna fyrri at leggja so drúgvan tein sum gjorligt ímillum Tjóðveldisflokkinn og úrslitini hjá undanfarna samgongu. Eisini tey mongu og goðu á fiskivinnuokinum og í búskaparligari konsolidering.

Ti veruleikin er, at samfelagið, sum í 4 ár hevði havt stórt avlop — veri tað seg so, ti virksemd var so stórt — var vel konsoliderað við árslok 1988.

Men eins væl sum hús, ið tað tók ár at byggja, kunnu brenna í grund eftir einari nátt, eins væl kann ein óhegnisligur og skeivur politikkur eftir stuttari tíð sorla eitt samfelag. Tað gerst t. d. við at steðga so harðliga, at allur fœringur rósar framveir og sorlast á farvegnum.

«Vit hava livað yvir evni,» verður sagt.

«Javnaðarflokkurin hevur brúkt alt magnið — ja, etið tað upp — ongin peningur er eftir í landinum, ti mugu vit spara,» hava teir júkað, og ein partur av borgarum kvøður nú hetta niðurlag.

So grunt og einfalt hava hesir sambands- og fólkaflaks-men saman við bankum og einstøkum felagsskapum lýst okkara búskaparstöðu, at ein kundi hildið, at peningur var nakar, ið savnað var í rúgvu í einum peningatanga, haðani bert er at heinta, tá peningur er. Men peningur ella orka er jú ein bændi vera, sum gongur í ringrás. Virkar og skapar virði; virði sum aftur skapa pening ella framleiðir nýtslu — ella aðrar vørur, sum borgaranum tørvar. Steðgar tú ringrásini ella minskar hana ov nógv, er sjálvsagt heldur ikki nóg mikið av peningi.

Staðan í dag kann tí heldur ikki bendast aftur til ta einfaldgering, sum roynd verður, nevniliga at javnaðarmenn hava framt ov stórar iløgur, loyvt ov nógvum trolarum, svartkjaftaskipum o.s. fr. og harvið brúkt peningin!

Hetta er bert galdandi almennu skyldurnar, sum í flestu førum eru goldnar, ti lagt var upp fyrri: Eitt nú í grunn móti effektivum veðhaldum. Í stóran mun høvdu somuleiðis peningastovnar lagt upp fyrri í teim 800 milliónunum, teir skattafrítt hava sett av at standa imóti tapi við.

Hin vegin hava vit víðurkent, at virksemd árin 1982-88 var í hægra lagi, at okkum í ávisan mun tørvaði stýring og stýringsambod, at tær privatútlánokurnar tí gjordist ov stórar, at nýroyndirnar innan vinnulívið í ov litlan mun góvu positiv úrslit, og at royndirnar at menna vanligu framleiðslu og söluna av fiskavörum ikki góvu úrslit, ti menn í økjandi mun kundu fara í landskassan eftir tí, sum restaði í.

Vit eru tí framvegis í teirri støðu, vit vóru í 1984. Standa við eini alt ov høgari uttanlandsskuld. Men tað er fælslera, tá

sagt verður, at vit øll, allir borgarar og skattaborgarar hava ábyrgdina av hesi skuld, ti vit hava notið gott av henni. Meðan undanfarna samgongu minkaði landskassans part av uttanlandsskuldini heilt niður í 200 mill. kr., veksur almenni parturin nú við risastigum.

Einki var so neyðugt sum tað, at tá ein hevur fingið hesa skuld so stóra, at so tann, ið hevði sett seg fyrri hana, so slapp at hava ábyrgd av henni. Ti tá hon fyrst er komin í landskassan, sleppur ongin av okkum undan henni, og lánveitarin gevst ikki, fyrr enn hann hevur fingið hvørja krónu. Í lutuni er ábyrgdin og møgulega tapið ein spurningur ímillum privata lángevaran og privata lánaran.

Eitt hitt størsta vandamál, sitandi samgonga — ja sitandi, — orkuleys og hugsjónarleys umboðar, er flytingin av privatari ábyrgd yvir á allar skattaborgarar.

Havi spátt, at landskassans partur av uttanlandsskuldini veksur úr 200-300 mill. kr. upp imóti 3.000 milliónum, men eri nú ræddur fyrri, at vit koma upp ímillum 3.000 og 4.000 milliónir.

Hetta tí figgarlógarrhallini gerast so ovurhonds stór, at lánstøkan til hesi saman við øðrum lánstøkum fer at vaksa út um alt mark.

Tá so samgongan av øllum alvi roynir at bota peningastovnunum tær 1500-2000 milliónirnar, teir hava forlært seg við — ella bundið av líkvitideti — kann onki annað væntast, enn at skattgjaldarin verður niðurbundin sum ongandi fyrr.

Javnaðarflokkurin fer av øllum alvi at stríðast imóti hesi órættvísu umflyting.

Skerjing — Sosial neyð — Arbeidsloysi

Framferð samgongunnar imóti løntakarum man vera størsti ágangur, nakrantíð er framdur imóti vanligu støttunum. Hon hevur lýsandi verið skýrd ein herferð.

Tollhækkingar, skattahækkingar, bundin uppsparing, mist barnatílskot, skerður dagpeningur við barnsbúð, hettisligu skerjingarnar á heilsuokinum, sosiala økinum og skúla-økinum, minkingin í lestrarstúdningi, skerjingin av heima-hjálp og forsoargarhjálp, avtøkan av pristalsviðgerðini, ætlanirnar um arbeiðsgevararétt, lonarminking til A-skattgjaldarar, eru brot úr einum lista, sum er so langur, at ein fær varhuga av, at Sambandsflokkurin og Fólkaflakkurin hava hugsað sum so, at tá vit nú fara í holt við at bumba vinnu sosial- og lonarlig rættindi hjá vanligum fólki fleiri tiggjuár aftur í tíðina, so kunnu vit eins væl gera tað effektivt. Prisurin er hin sami, og so leingi Tjóðveldisflokkurin av ræðslu tegir og samtykkir, er væl sjógvað fyrri slíkum klassapolitikki, sum tekur sjálvst einkarborn tjóðveldismanna av dogum, so sum «Samhaldsfasta» og «Boykott av Apartheid».

Hetta hevur broytt lívskorin í Føroyum so avgerandi, at borgari, ið sat hampiliga væl fyrri, í dag liður sosiala neyð.

Hetta kann bert bera stórarbeidsloysi í sær, og arbeiðsloysisstýrkur minst ikki.

Jú, Almennastovan kann, tá alt, sum var til at taka, er brúkt, veita forsoargarhjálp, men enn er hetta sum við ísfjallinum, bert ein partur sæst í hesi skipan, tí fólki kveppir seg við at sækja sær hjálp.

Javnaðarflokkurin hevur harðliga mótmælt hesi harðrendu framferð, sum heldur ikki hevur smæðst fyrri at lata familjur sita við ongum — viku eftir viku, tí skattaskipanin fór við nærum øllum.

Javnaðarflokkurin hevur kravt, at nú verður av álvara farið undir at arbeiða fyrri at fáa til vega trygdarskipanir í samband við arbeiðsloysi.

Líkt er til, at arbeiðsloysi skal gerast búskaparligur høvuðsregulatorur. Hesum hevur Javnaðarflokkurin, sum vil hava «arbeiði til allar hendur á sjógvi og landi», barst imóti sum úlvur á skóg, men skuldu hinir fyribils rokkið hesi ætlan um búskaparregulering, mugu vit veruliga í stríð fyrri trygdarskipanum.

Fiskivinnu- og vinnulívsmál

Tilfingiskreppan í okkara høvuðsvinnu er bert økt, síðan henda samgongan tók við.

Hóast dúgliga hevur verið agiterað um ein spildurnýggjan fiskivinnupolitikk, er enn onki uppskot komið á borðið, og kreppan um rávorubýtið tykist effektivt at útseta broytingar í langa tíð enn.

Einasta ítøkiliga uppskotið, sum kundi bót, er upphøggingarskipanin, men hon er ikki farin at virka, og er tí ongin minking framd í veiðuorkuni í 1½ ár, síðan hin skipanin

Mong kend javnaðarandlit vóru at siggja á landsfundinum í Norðurlandahúsinum